

Wyrok z dnia 12 stycznia 2005 r.

I UK 91/04

Okres bezrobocia, o jakim stanowi art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) jest - stosownie do jej art. 38 - okresem zaliczalnym do okresów pracy górniczej także wówczas, gdy nie był bezpośrednio poprzedzony pracą górniczą lub z nią równorzędną.

Przewodniczący SSN Jerzy Kwaśniewski, Sędziowie: SN Maria Tyszel (sprawozdawca), SA Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 stycznia 2005 r. sprawy z wniosku Henryka M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w C. o emeryturę górniczą, na skutek kasacji organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 listopada 2003 r. [...]

o d d a l i ł kasację

U z a s a d n i e

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 18 listopada 2003 r. [...] oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Chorzowie od wyroku Sądu Okręgowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach z dnia 19 kwietnia 2002 r. [...], zmieniającego decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w C. z 29 marca 2001 r. i przyznającego ubezpieczonemu Henrykowi M. prawo do górniczej emerytury od dnia 1 lutego 2001 r.

Do okresów pracy górniczej uwzględnionych przez organ rentowy, Sąd pierwszej instancji na poczet uprawnień do górniczej emerytury zaliczył wnioskodawcy dodatkowo okres 6 miesięcy i 8 dni pobierania zasiłku dla bezrobotnych oraz poszczególne miesiące, w których przepracował pod ziemią nie mniej niż połowę dniówek. Łącznie Sąd uwzględnił 2 miesiące i 3 dni z okresu pracy wnioskodawcy w PGU „F.” oraz 11 miesięcy, 20 dni - pracy w PRMUG „T.” i uznał, że wykazał on 25 lat, 6

dni pracy górniczej, a ponieważ bezsporne jest, że spełnił pozostałe warunki ustawowe do powstania prawa do górniczej emerytury, przyznał mu prawo do tego świadczenia.

Sąd Apelacyjny, akceptując w zasadzie ustalenia faktyczne stanowiące podstawę wyroku zaskarżonego apelacją, dokonał „matematycznej korekty” uwzględnionych miesięcy pracy górniczej wnioskodawcy, która jednak nie miała istotnego wpływu na rozstrzygnięcie. Wskazaną podstawę prawną wyroku uznał za trafną.

Kasację od tego wyroku złożył pełnomocnik organu rentowego, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości oraz wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 19 kwietnia 2002 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Podstawę kasacji stanowił zarzut naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 38 ustawy o rentach i emeryturach z- Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 ze zm., aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353), zwanej dalej ustawą o FUS, w wyniku której niezasadnie przyjęto, że okres pobierania zasiłków dla bezrobotnych jest okresem zaliczalnym do pracy górniczej bez względu na charakter pracy poprzedzającej pobieranie zasiłków, a także art. 34 ust. 1 pkt 2 tej samej ustawy poprzez ustalenie, iż „ubezpieczony spełnia warunek udowodnienia 25 lat pracy górniczej, równorzędnej i zaliczanej do pracy górniczej w tym co najmniej 5 lat pracy górniczej zgodnie z art. 36 ust. 1 i w konsekwencji błędnie przyznano prawo do emerytury”.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Stosownie do art. 393¹¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje sprawę w granicach kasacji. Granice te wyznaczają przytoczone w niej podstawy, skonkretyzowane zarzutami, ich uzasadnieniem oraz jej wnioskami, co w niniejszej sprawie oznacza ograniczenie rozpoznania do oceny zasadności podniesionych zarzutów.

Wnoszący kasację upatruje naruszenia art. 38 ustawy o FUS w jego błędnej wykładni, bowiem Sąd Apelacyjny wyraził pogląd, że każdy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o jakim stanowi art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy o FUS, jest - na podstawie tego przepisu - okresem zaliczalnym do okresów pracy górniczej. Zdaniem kasacji, okres bezrobocia jest zaliczalny tylko wówczas, jeśli był bezpośrednio poprzedzony pracą górniczą. Pogląd ten nie znajduje uzasadnienia w treści tych przepisów. W myśl art. 38 ustawy o FUS, za okresy zaliczalne do pracy górniczej uważa się

tylko wskazane w nim niektóre okresy wymienione w jej art. 6 ust. 1 i 2 oraz art. 7 z następującym zastrzeżeniem: „z tym że przez zatrudnienie, o którym mowa w tych przepisach, uważa się pracę górniczą oraz pracę równorzędną z pracą górniczą określone w art. 36 ust. 1 lub ust. 3, wykonywane co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.” Konstrukcja gramatyczna tego przepisu uprawnia wniosek, że ustawodawca w sposób zamierzony wyodrębnił trzy grupy okresów wymienionych w art. 6 i 7, a mianowicie: 1) okresy nie podlegające zaliczeniu do okresów pracy górniczej, 2) okresy zaliczalne do niej oraz 3) okresy zaliczalne pod warunkiem, że nastąpiły bezpośrednio po zakończeniu pracy górniczej lub równorzędnej z tą pracą. W przepisach wymienionych w art. 38 w związku z omawianym art. 6 ust. 2 ustawy o FUS, wymaganie uprzedniego zatrudnienia przewidziane jest w punktach dotyczących zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975 r. (pkt 3), oraz „niewykonywania pracy po ustaniu zatrudnienia, jeżeli za te okresy na podstawie przepisów Kodeksu pracy zostało wypłacone wynagrodzenie lub odszkodowanie” (pkt 5), natomiast nie przewiduje tego warunku pkt 6 odnoszący się do: „czasowego pozostawania bez pracy na obszarze Państwa Polskiego z powodu niemożności jej otrzymania lub niemożności podjęcia szkolenia zawodowego, w tym okresy pobierania zasiłków z funduszu aktywizacji zawodowej, zasiłków dla bezrobotnych oraz zasiłków szkoleniowych wypłaconych z Funduszu Pracy”

Za trafnością tego poglądu przemawia też wykładnia historyczna. Przypomnieć trzeba, że w stanie prawnym obowiązującym przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresami zaliczalnymi do okresów zatrudnienia były „okresy bezrobocia przed Wyzwoleniem udowodnione dokumentami” (ostatnio - art. 10 pkt 13 ustawy z dnia 23 stycznia 1968 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin - Dz.U. Nr 3, poz. 6 ze zm.), który poprzez art. 3 pkt 2 wówczas obowiązującej ustawy z 28 maja 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1968 r. Nr 3, poz. 19 ze zm.) miał zastosowanie do górników. Poglądy ukształtowane wówczas w praktyce sądów ubezpieczeń społecznych i orzecznictwie byłego Trybunału Ubezpieczeń Społecznych, nie budziły wątpliwości. Również organ rentowy akceptował stanowisko, że istnienie ścisłego związku czasowego pomiędzy zaprzestaniem pracy górniczej a bezrobociem było warunkiem zaliczenia tego okresu na poczet uprawnień do górniczych świadczeń emerytalno-rentowych tylko w odniesieniu do tak zwanych „turnusów”, jak powszechnie nazywano terminowe (z reguły -

kilkutygodniowe) zwolnienia z pracy górniczej, powodowane okresowym ograniczeniem wydobycia, po których zwolniony górnik powracał do pracy. Natomiast dłuższe okresy bezrobocia, niezakończone powrotem do dotychczasowej pracy, były okresami zaliczalnymi na poczet uprawnień do świadczeń górniczych nie tylko wówczas, gdy następowały bezpośrednio po zaprzestaniu pracy górniczej, lecz także wówczas, gdy przypadały po zwolnieniu z zatrudnienia podjętego po zwolnieniu z zatrudnienia górniczego przez pracodawcę.

Skład orzekający nie akceptuje przedstawionej w kasacji wykładni art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy o FUS ponieważ jest ona wykładnią rozszerzającą, wprowadzającą do tego przepisu dodatkowy, pozaustawowy warunek. Odpowiadając na przedstawione w kasacji zagadnienie prawne Sąd Najwyższy wyraża pogląd, że okres bezrobocia, o jakim stanowi art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy w FUS, jest - stosownie do jej art. 38 - okresem zaliczalnym do okresów pracy górniczej także wówczas, gdy nie był bezpośrednio poprzedzony pracą górniczą lub z nią równorzędną.

Drugi z podniesionych w kasacji zarzutów, zarzut naruszenia art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy o FUS „poprzez ustalenie, iż ubezpieczony spełnia warunek udowodnienia 25 lat pracy górniczej” nie poddaje się kontroli kasacyjnej. Sąd Najwyższy wielokrotnie już wyjaśniał, że: nie ma usprawiedliwionych podstaw kasacja, wniesiona z zarzutami naruszenia tylko prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.), jeśli jej uzasadnienie stanowi polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji (wyrok z dnia 23 września 1998 r., II UKN 213/98, a także z 5 marca 1997 r. II UKN 9/97, OSNAPiUS 1997 nr 22, poz. 443) oraz, że wskazanie w kasacji „przez co” doszło w zaskarżonym orzeczeniu do naruszenia prawa materialnego nie jest samo przez się konkretyzacją naruszonego przepisu i uniemożliwia weryfikację zasadności podobnie sformułowanych zarzutów” (OSNAPiUS 1998 nr 3, poz. 91 - notka). Ustalenie, że ubezpieczony wykazał wymagany okres pracy górniczej jest okolicznością faktyczną, skoro więc w kasacji nie została przytoczona podstawa z art. 393¹ pkt 2 k.p.c. (nie wykazano, że ustalenie to zostało dokonane z naruszeniem konkretnych przepisów postępowania), to - stosownie do art. 393¹¹ § 2 k.p.c. - Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, nie podlegają one kontroli kasacyjnej.

Mając powyższe na uwadze, wobec braku usprawiedliwionych podstaw kasacyjnych, Sąd Najwyższy na podstawie powołanych przepisów oraz art.393¹² k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

